

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS ORGANIZAVIMO IR KARO TARNYBOS
ĮSTATYMO NR. VIII-723 2, 10, 20, 31, 35, 40, 42, 44, 45, 49, 50, 53, 54, 55, 58, 59, 60, 61,
61-1, 64, 65, 65-1, 68 STRAIPSNIŲ IR 1, 2 PRIEDŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 3 PRIEDU ĮSTATYMO PROJEKTO
(toliau – Projektas)
(TAP-22-786) (22-3245(2))

2022-05-13 Nr. NV-1328

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekto 1 straipsnyje keičiamo Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo (toliau – įstatymas) 2 straipsnio 14 dalyje ir kitose nuostatose siūloma sąvoką „studijuodamas“, „studijuoti“ keisti į atitinkamą sąvoką „mokydamasis“, „mokytis“, tačiau kituose įstatymuose kalbant apie kariūnų mokslus vartojama „studijavimo“ sąvoka, pvz., Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatyme, Valstybinio socialinio draudimo įstatyme vartojama formuluotė „karo mokymo įstaigos, kuriose *studijuodami* asmenys atlieka karo tarnybą (kariūnai)“, „atlieka karo tarnybą *studijuodami* karo mokymo įstaigoje (kariūnai)“ ir kitos. Taip pat siūlome pagrįsti įstatyme siūlomos sąvokos „studijuoti“ keitimą į sąvoką „mokytis“, nes kalbant apie tuos pačius dalykus – vienur vartojama „studijavimo“, o kitur – „mokymosi“ sąvoka (pvz., Projekto 3 straipsniu keičiamo įstatymo 20 straipsnio 11, 12 dalyse vartojama atitinkamai formuluotė „į Akademiją *mokytis*“, „*mokytis* į Akademiją“, tačiau nekeičiamose įstatymo nuostatose, pvz., to paties straipsnio 8 ir 16 dalyse vartojama atitinkamai formuluotė „į Akademiją *studijuoti*“, „Akademijoje gali *studijuoti*“. Siūlome pagrįsti siūlomą reguliavimą ir siekiant išvengti skirtingo interpretavimo taikant įstatymus suderinti vartojamas sąvokas.

2. Projekto 1 straipsniu keičiamo įstatymo 2 straipsnio 14 dalis tikslintina atsižvelgiant į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 (toliau – Rekomendacijos), 35 punktą (paryškintomis raidėmis rašytinas žodis „Kariūnas“ ir tikslintina keičiama „kariūno“ termino apibrėžtis, nes atsižvelgiant į rekomendaciją, kad terminų apibrėžtyse trumpiniai nevartojami ir

neįvedami, nors apibrėžiant sąvoką „kariūnas“ įsivedamas „karo mokymo įstaigos“ trumpinys). Atsižvelgiant į tai, kad ir kituose įstatymuose vartojama sąvoka „karo mokymo įstaiga“, pvz., Lietuvos kariuomenės drausmės statuto patvirtinimo įstatyme, Lietuvos šaulių sąjungos įstatyme, Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatyme, Valstybinio socialinio draudimo įstatyme ir kituose, siekiant aiškumo, kokios tai karo mokymo įstaigos ir, kad tai tos pačios mokymo įstaigos kaip nurodytos įstatyme, siūlome įvertinti, ar nereiktų įstatyme apibrėžti „karo mokymo įstaigos“ sąvokos, o trumpinio minėtoje apibrėžtyje atsisakyti. Kai kurios įstatymuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos kitame (-uose) nurodytame (-uose) įstatyme (kelis kartus nereikia jų apibrėžti), tačiau vartojamas trumpinys negali prilygti sąvokos apibrėžimui.

Taip pat pažymėtina, kad tiek apibrėžiant naujas sąvokas, tiek keičiant sąvokų apibrėžtis, reikia, kad šias sąvokas aprobuotų Valstybinė lietuvių kalbos komisija ir jas įtrauktų į Terminų banką (Terminų banko įstatymas ir Rekomendacijų 11 punktą). Atitinkamai turi būti papildytas Projekto aiškinamojo rašto 9 punktą, nes jame apie sąvokų aprobavimą informacija nepateikta.

3. Projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad įstatymo „2 straipsnio 14 dalyje, 44 straipsnio 1 dalyje ir 53 straipsnio 1 dalyje su kariūnų mokymu vartojama sąvoka „Lietuvos aukštoji mokykla“ neatitinka šių dienų realijų, nes asmenys gali būti siunčiami mokytis ir ne į Lietuvos aukštąsias mokyklas“, tačiau siūlomas teisinis reguliavimas klaidina, nes vienos nuostatose aiškiai nurodyta, kad turima omenyje ir *užsienio* valstybių karo mokymo įstaigos ar aukštosios mokyklos (pvz., Projekto 3 straipsniu pildomo įstatymo 20 straipsnio 7¹ dalis ir įstatymo 20 straipsnio 14 dalis), o kitur – vartojama „aukštųjų mokyklų“ sąvoka, kuri neaišku, kokias aukštąsias mokyklas apima (pvz., Projekto 1 straipsniu keičiamo įstatymo 2 straipsnio 14 dalis, Projekto 12 straipsniu keičiamo 53 straipsnio 5 dalis).

4. Siūlome pagrįsti arba tikslinti Projekto 3 straipsnio 4 dalyje pildomo įstatymo 20 straipsnio 13¹ dalies nuostatą, kad „kariūnams, išsiųstiems mokytis užsienio valstybių karo mokymo įstaigose ar aukštosiose mokyklose, *jeigu šio straipsnio 71 dalyje numatytuose susitarimuose nesusitarta kitaip*, iš Krašto apsaugos ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų mokama Akademijos statute nustatyto dydžio stipendija, taikomos šio įstatymo 49 straipsnio 5, 6, 8–10 dalyse nustatytos aprūpinimo, išskyrus ryšių išlaidas ir netarnybinio automobilio naudojimo išmokas, sąlygos“, kuri suponuoja, kad krašto apsaugos ministerijos ir užsienio valstybių institucijų arba Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos (toliau – Akademia) ir užsienio valstybių karo mokymo įstaigų ar aukštųjų mokyklų susitarimuose gali būti nustatytos nurodytos įstatymo nuostatos išimtys. Tačiau atsižvelgiant į Rekomendacijų 8 punkto nuostatą, „teisės akte formuluojant nuostatą, kad bendroji taisyklė netaikoma išimtiniais atvejais, tokie atvejai turi būti nustatyti tame pačiame ar kitame to paties lygmens teisės akte“.

5. Atsižvelgiant į tai, kad siūlomas teisinis reguliavimas turi būti aiškus ir nedviprasmiškas, siūlome atskleisti vertinamojo pobūdžio sąvoką „*esminiai* <...> veiklos trūkumai ir dėl to kyla *pagrįstų* abejonų, ar jis yra tinkamas eiti pareigas“ (Projekto 5 straipsniu keičiamo įstatymo 35 straipsnio 4 dalies 4 punktas), nes nors tokia nuostata yra ir galiojančioje įstatymo redakcijoje, tačiau ji gali būti įvairiai interpretuojama. Taip pat turėtų būti atskleistos ir kitos vertinamojo pobūdžio sąvokos, pvz., Projekto 22 straipsnio 2 dalyje pildomoje įstatymo 64 straipsnio 9 dalyje vartojama formuluotė „pripažintų svarbių priežasčių“.

6. Vadovaudamiesi Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo 55 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 7 straipsnio 8 dalimi ir Vidaus tarnybos statuto 56 straipsnio 1 dalies 6 punktu, kuriame reguliuojami analogiškai santykiai dėl trūkstamų darbo rinkoje atitinkamų profesijų, siūlome Projekto 17 straipsniu keičiamo įstatymo 60 straipsnio 4 dalies pildomo 4 punkto ir Projekto 18 straipsnio 2 dalimi keičiamo įstatymo 60 straipsnio 4 dalies 4 punkto nuostatą „šių specialybių sąrašą tvirtina Vyriausybė“ dėstyti analogiškai, kaip šiuose įstatymuose, kuriuose nustatyta, kad atsižvelgiama į Vyriausybės ar *jos įgaliotos institucijos* nustatytą atskirų *profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą*. Atkreiptinas dėmesys, kad ir Projekto aiškinamajame rašte nurodytu keistinu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1177 „Dėl Atskirų profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigose, sąrašo patvirtinimo“ patvirtintas Atskirų profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigose, sąrašas.

7. Atkreiptinas dėmesys, kad Seimo 2022 m. gegužės 17 d. (antradienio) posėdžių darbotvarkėje įtrauktas (priėmimui) Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 61 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-1232(2), kuriuo nauja redakcija dėstomas įstatymo 61 straipsnis (įsigaliojimas nustatytas š. m. birželio 1 d.), todėl jei šis įstatymo projektas bus priimtas ir pasirašytas, siūlome po jo oficialaus paskelbimo tikslinti Projekto 20 straipsniu keičiamo įstatymo 61 straipsnį ir esant poreikiui kitas nuostatas.

8. Atsižvelgdami į tai, kad pagal Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 1 dalį savivaldybė yra įstatymo nustatytas valstybės teritorijos administracinis vienetas, Projekto 22 straipsniu keičiamo įstatymo 64 straipsnio 9 dalyje siūlome tikslinti formuluotę „savivaldybių sprendimai“ ir vietoj sąvokos „savivaldybių“ nurodyti konkrečią savivaldybės instituciją. Taip pat atsižvelgiant į Vietos savivaldos įstatymo 52 straipsnio 8 dalį Projektą siūlome suderinti su Lietuvos savivaldybių asociacija.

9. Siūlome tikslinti Projekto 31 straipsnį, nes 1 dalyje turi būti nurodytos įsigaliojimo išimtys duodant nuorodas ne į šio straipsnio atitinkamas dalis (palikta tik šio straipsnio 13 dalis, kurioje nustatytas įgyvendinamųjų teisės aktų priėmimas), o į šio įstatymo atitinkamus straipsnius

ar jų dalis, kurios įsigaliotų ne 2022 m. liepos 1 d. ir kurios nustatytos Projekto 31 straipsnio 2-5 dalyse (žr. Rekomendacijų 54.1.1 papunktyje išdėstytą pavyzdį).

Įvertinus teisės aktų svarstymo ir priėmimo Vyriausybėje ir Seime procedūras ir terminus ir tai, kad iki Projekto 31 straipsnyje nurodytų datų turės būti parengta ir priimta daug pakeisto įstatymo nuostatas įgyvendinamųjų teisės aktų, manome, kad Projekto 6 straipsnio 1 dalyje nustatytas keičiamo Įstatymo įsigaliojimo terminas – 2020 m. liepos 1 d. yra netinkamas, todėl siūlytina šį terminą nukelti (atitinkamai nukeliant ir kitus terminus). Pagal Rekomendacijų 52.2 papunktį teisės aktams, kuriems įgyvendinti reikia parengti ir priimti kitus teisės aktus, turėtų būti numatytas toks įsigaliojimo terminas, per kurį būtų įmanoma priimti įgyvendinamuosius teisės aktus. Be to, Projekto aiškinamajame rašte turėtų būti nurodyta, kodėl siūlomi tokie Projektu keičiamų įstatymo nuostatų įsigaliojimo terminai.

10. Siekiant teisėkūros ekonomiškumo, sistemiškumo, Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2021 m. balandžio 7 d. išvadoje Nr. NV-661 buvo pasiūlyta įvertinti poreikį peržiūrėti ir kitas galiojančio įstatymo nuostatas, kurios turi būti suderintos su kitų įstatymų nuostatomis. Pvz., Valstybės tarnybos įstatymo 21 straipsnio 13 dalis numato, kad *„kai yra tarnybinė būtinybė ir kai institucijų vadovai tokią galimybę suderina, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis profesinės karo tarnybos karys gali būti laikinai perkeltas į karjeros valstybės tarnautojo pareigas kitoje valstybės institucijoje ar įstaigoje“*. Atkreipiamė dėmesį, kad, mūsų nuomone, įstatymo 42 straipsnio 5 dalies nuostatos nėra pakankamos, nes nėra aišku, kaip, pvz., būtų atliekamas perkeltas į karjeros valstybės tarnautojo pareigas tarnybinės veiklos vertinimas, į kokias pareigas grąžinimas pasibaigus perkėlimo terminui ir t.t., todėl turėtų būti atitinkamai pildomas įstatymas. Derinimo pažymoje buvo nurodyta, kad „siūlymui tikslinti dėl tarnybinės būtinybės į karjeros valstybės tarnautojo pareigas kitoje valstybės institucijoje ar įstaigoje profesinės karo tarnybos kariui taikytinas KASOKTĮ 42 straipsnio 5 dalies nuostatas pritartina, tačiau pažymėtina, kad šios srities reguliavimas reikalauja sisteminio įvertinimo ne tik tarnybinės veiklos vertinimo, bet ir kitų normų taikymo perkeltos profesinės karo tarnybos kario atžvilgiu aspektu. Be to, sisteminė analogiškų normų analizė atliktina ne tik profesinės karo tarnybos karių, bet ir žvalgybos pareigūnų atžvilgiu, kurie, vadovaujantis Žvalgybos įstatymo 50 straipsnio 6 d., taip pat gali būti laikinai perkelti į karjeros valstybės tarnautojo pareigas. Atsižvelgiant į tai, minėtų sričių reglamentavimą numatoma keisti įgyvendinant Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 11.2.9 p. numatytą priemonę“. Tačiau Projekte šis ir kiti reikalingi įstatymų nuostatų suderinimui įstatymo keitimai neatliekami.

11. Atsižvelgiant į Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatas, viešojo administravimo subjektas, rengiantis norminio teisės akto projektą, turi atlikti

teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą, jeigu rengiamame teisės akte numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su bet kokių išmokų mokėjimu iš valstybės ar savivaldybių biudžetų. Vyriausybei turi būti pateikta antikorupcinio vertinimo pažyma, o šio vertinimo rezultatai turi būti aprašyti Projekto aiškinamajame rašte.

12. Siūlome Projektą ir jo lyginamąjį variantą tikslinti ir šiais teisės technikos ir kitais redakciniais aspektais:

1) Pagal Rekomendacijų 174.2 papunkčio nuostatą, jei įstatyme keičiama daug straipsnių, vadovaujantis protingumo kriterijais, įstatymo pavadinime straipsniai ir (ar) kitos struktūrinės dalys gali būti nenurodomi, todėl atsižvelgiant į tai, kad Projekte keičiami įstatymo 23 straipsniai ir visi priedai, siūlome atsižvelgti į šią nuostatą ir pavadinimą dėstyti taip: „Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 pakeitimo įstatymas“. Jeigu bus atsižvelgta į šį pasiūlymą, atitinkamai tikslinti ir Vyriausybės nutarimo projektą, kuriuo Projektas teikiamas Seimui ir Projekto lydimąją medžiagą.

2) Siūlome tikslinti pavadinimų rašymą, nes vieną kartą tekste nurodžius sutrumpintą pavadinimą, toliau tekste jis turi būti rašomas nuosekliai be žodžių „Lietuvos Respublikos“. (Rekomendacijų 112 punktas), pvz., Projekto 10 straipsniu keičiamo įstatymo 49 straipsnyje „Seimo“ pavadinimas.

3) Projekte siūlome vartoti oficialų „Lietuvos Respublikos“ pavadinimą (pvz., Projekto 17 straipsniu keičiamo įstatymo 60 straipsnio 4 dalies 4 punkte, Projekto 21 straipsnio 1 dalyje keičiamo įstatymo 61¹ straipsnio 2 dalyje, Projekto 22 straipsnio 2 dalyje keičiamo įstatymo 64 straipsnio 9 dalyje), išskyrus kituose įstatymuose apibrėžtose sąvokose, kuriose vartojamas „Lietuvos“ pavadinimas (pvz., „Lietuvos aukštoji mokykla“).

4) Atsižvelgdami į Rekomendacijų 141 punktą, Projekto 18 straipsniu keičiamo įstatymo 60 straipsnis turi būti dėstomas nauja redakcija (keičiama daugiau nei pusė šio straipsnio dalių, t. y. iš jo 13 dalių keičiamos 8 dalys).

5) Atsižvelgdami į Rekomendacijų 74 punktą ir siekiant ateityje paprastesnio įstatymo priedų keitimo, siūlome sunumeruoti Projekto 26-30 straipsniuose keičiamų įstatymo priedų lentelių eilutes.

6) Projekto lyginamojo varianto 3 straipsniu pildomo įstatymo 20 straipsnio 7¹ dalis neatitinka Projekto redakcijos (žodis „krašto“ rašytinas didžiąja raide) ir kita.

13. Siūlome Projekto aiškinamąjį raštą taip pat tikslinti šiais aspektais:

1) Projekto aiškinamojo rašte turėtų būti atskleista visa Seimo statuto 135 straipsnio 3 dalies informacija, pvz., papildyta šios dalies 8 punkto informacija (ar Projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams), šio rašto 11 punktas turi būti papildytas informacija, *kada* turi priimti įstatymui įgyvendinti reikalingi teisės aktai, nes skirtingi įgyvendinamieji teisės

aktai turės būti priimti skirtingais terminais, nes Projekto 31 straipsnyje nustatytas skirtingas įstatymų nuostatų įsigaliojimas arba siūlome aiškiai dėstyti Projekto 31 straipsnio 13 dalį nurodant, kokie subjektai ir iki kokios konkrečios datos turi priimti įgyvendinamuosius teisės aktus (pvz., kaip dėstoma Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2, 3, 10, 13, 15, 17, 19, 20, 22, 24, 271, 29, 30 ir 33 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (TAIS Nr. 22-6779) 16 straipsnio 4 dalis).

2) Projekto aiškinamojo rašto 5 punkte nurodyta, kad Projekto teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas, tačiau atsižvelgdami į tai, kad Projekte *siūlomas iš esmės naujas reguliavimas* dėl karių tarnybos apmokėjimo ir aprūpinimo, todėl vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsniu ir įgyvendinant Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276, 4 punktą (kai iš esmės keičiamas reguliavimas), *turi būti atliktas Projekto poveikio vertinimas*. Šio vertinimo išsamumas turi būti proporcingas galimoms numatomo teisinio reguliavimo pasekmėms.

3) Atsižvelgiant į tai, kad karių aprūpinimo sąlygos iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. kovo 27 d. nutarimo Nr. 288 „Dėl Profesinės karo tarnybos karių, karių savanorių ir kitų aktyviojo rezervo karių, taip pat kariūnų tarnybos ir aprūpinimo stažuotės ar mokymosi laikotarpiu sąlygų aprašo patvirtinimo“ perkeliamos į įstatymą, siūlome aiškiai nurodyti, kokie Projekto 10 straipsniu keičiamo įstatymo 49 straipsnyje nustatyti nauji dalykai palyginus su galiojančiu teisiniu reguliavimu (pvz., nustatytas miesto (ekologinis) mokesčio, būtinų skiepų ir vaistų nuo užkrečiamųjų ligų įsigijimo išlaidų kompensavimas ir kt.) ir pagrįsti jų poreikį ar atsisakyta kai kurių nuostatų, ar siūlomu teisiniu reguliavimu bus nustatytos kitokios karių aprūpinimo sąlygos ir pan.

Aida Gritienė, tel. +37070663839, el. p. aida.gritiene@lrv.lt